amatininkai – puodžiai. Po ūkine duobe, H_{abs} 149,52–149,84 m, fiksuotas įžemis – baltas molis.

Šurfas 8 kastas tiriamo ploto PR dalyje. Jo dydis – 1,6 x 2 m. Kasta iki 1,96 m gylio. Viršutiniuose horizontuose iki 1,4 m gylio fiksuoti XX a. perkasimai, giliau aptiktas juodos žemės su pavieniais gyvulių kaulais ir degėsiais horizontas. Jame neaptikus kitų radinių, sluoksnio datavimas lieka neaiškus. Šurfe pasiekus 1,9–1,96 m gylį, toliau gilintis nebebuvo galimybės. Įžemis liko nepasiektas.

The field evaluation at Karaimų St. 54A

In 2007 the LII MTS conducted an evaluation at Karaimų St. 54 A, Trakai. 8 test pits (a total area of 28.6 m^2) were excavated.

Many utility lines were laid on the plot in the second half of the 20th century but an undisturbed cultural layer, which contained late 16th – early 18th-century finds (structural and household ceramics), was recorded during the evaluation.

A rubbish pit dating to the late 16th – early 18th century (mostly 17th century) was discovered in test pit 5. Sherds of household pottery fired in an oxidation environment predominated among the finds. Many of these sherds were many decorated with wavy and linear designs (Fig. 1). The stove tiles were generally unglazed and decorated with geometric or plants designs (Fig. 2). The 2 discovered fragments of stove tile forms, into which squares, points, and plant leaves had been pressed (Fig. 3), and the many defective ceramic finds allow one to hypothesise that artisans, i.e. potters, threw their structural and household ceramic production waste into this rubbish pit.

Vitalija Veževičienė

Žvalgymai Trakų senamiestyje

2007 m. Trakų senojo miesto vietoje (A1783), įvairiose miesto dalyse atliekant komunikacijų tiesimo bei kitus žemės kasimo darbus, vykdyti archeologiniai žvalgymai. Elektros kabelių tiesimo darbų metu atkarpoje tarp pastatų **Kęstučio g. 5–3**, numatytos trasos vietoje buvo iškasta 50 m ilgio, iki 80 cm pločio, nuo 30 iki 80 cm gylio tranšėja. Bendras iššvalgytas plotas siekia 40 m^2.

Sklypas Kęstučio g. 5–3 yra centrinėje miesto dalyje – į V nuo Pusiasalio pilies ir į R nuo daugiabučio gyvenamo namo Vytauto g. 1. Šioje aplinkoje XIV a. pabaigoje – XV a. pradžioje formavosi ankstyviausias Trakų miestas. Tirtos teritorijos aplinka – tai buvusi fosa – Pusiasalio pilies funkcionavimo laikotarpiu buvęs gynybinis griovys, skyręs pilį nuo miesto. Pusiasalio piliai netekus karinės reikšmės, XV a. pabaigoje – XVI pradžioje buvo pradėti naikinti jos įtvirtinimai. Miestelėnų reikmėms buvo ardomi ne tik pilies mūrai, bet ir nuardžius griovio atraminės sienelės viršutinę dalį užpiltas pats griovys. Nuo XVII a. antrosios pusės ši teritorija prieš Trakų Pusiasalio pilies gynybinę sieną pradėta intensyviai naudoti. Tuo metu atsirado pavieniai pastatai prie buvusių gynybinių sienų. Pastatas, stovėjęs lygiagrečiai Vytauto gatvei, dabartinio pastato Vytauto g. 1 vietoje, sudegė 1940 m. Po II Pasaulinio karo sudegusio pastato vietoje buvo pastatytas naujas ir kurį laiką naudotas kaip restoranas. Būtent tuo metu akmenimis buvo išgrįstas kiemas tarp dabartinių pastatų Vytauto g. 1, Kęstučio g. pastatų 1 ir 5 (*ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 212).

Tranšėjoje fiksuota iki 7 kultūrinio sluoksnio horizontų, išsiskiriančių negausia archeologinių artefaktų koncentracija. Iš viso surinkta 20 inventorintų radinių, kurių didžiausią dalį sudaro buitinės keramikos fragmentai (17 vienetų), aptiktas pentinas ir dviejų stiklinių butelių fragmentai. Kultūriniame sluoksnyje buvo užfiksuoti du akmeninio grindinio fragmentai (atkarpa F ir atkarpa G). Horizontai pagal aptiktus radinius datuojami XIX a. pabaiga – XX a. Tačiau jame pasitaikė ir pavienių radinių, datuojamų XVII–XVIII a., iš anksčiau suardyto kultūrinio sluoksnio horizontų.

Karaimų g. 53 planuojamo statyti bankomato vietoje, kurio pamato dydis 1,1x1,6 m, ištirtas vienas 1,76 m² dydžio šurfas. Jis buvo Karaimų g. Š dalyje, apie 30 m į P nuo Galvės ežero, nutolęs 2 m į V nuo pastato Karaimų g. 53. Šurfe pasiektas 2,1 m gylis. Viršutiniuose horizontuose po velėna fiksuoti tamsiai pilkos žemės, rudos žemės, skaldos sluoksniai, susiformavę XX a. antroje pusėje, teritorijoje tiesiant elektros kabelius, „pakeliant" dabartinės Karaimų gatvės lygį. Juose aptikta pavienių, iš gilesnių sluoksnių patekusių buitinės keramikos fragmentų bei kaulų. XVII a. antrąja puse – XVIII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis fiksuotas 50–96 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus. Po juo aptikta akmenų sangrūda, datuotina XVII a. antrąja puse ir sietina su Galvės ežero pakrantės tvirtinimu. Po akmenimis tirtas XVII a. kultūrinis sluoksnis. Giliau, H_{abs} 149,92–149,94 m, fiksuotas juodos riebios žemės horizontas, pagal aptiktus radinius datuojamas XVI a. Po juo fiksuotas įžemis.

Karaimų g. 60 sklypo PV dalyje, planuojamo požeminio garažo vietoje, atlikti archeologiniai žvalgymai, kurių metu žvalgytas apie 350 m² dydžio plotas iki 80 cm gylio. Žvalgymų vieta yra Trakų senamiestyje (U18), jo V dalyje, už istorinio Karaimų (Geležinio) tilto, kairėje Karaimų g. pusėje. Iš ŠR pusės teritorija ribojasi su Karaimų gatve, už kurios yra gyventojų sklypai ir Galvės ežeras. Iš R pusės sklypas ribojasi su Žaliąja g., vedančia į istorines karaimų kapines, esančias tarp Žaliosios g. ir Totoriškių ežero.

Žvalgymų metu fiksuotas 40–60 cm storio vėlyvas XX a. kultūrinis sluoksnis. Šioje sklypo dalyje buvusi derlinga daržų žemė, todėl archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis nesusiformavo. Po šiuo horizontu buvo įžemis.

Žvalgomos teritorijos ŠR pjūvyje, teritorijos R dalyje fiksuotas 1,2 m gylio, iki 1,1 m pločio įkasimas, kuriame aptikta keletas XVII a. buitinės keramikos fragmentų. Žinant 2006 m. archeologinių tyrimų išvadas (žr. *ATL 2006 metais,* V., 2007, p. 355–356), įkasimas turėtų būti susijęs su XVII–XVIII a. pradžioje keli metrai į Š stovėjusio sargybinio bokštelio aplinka.

Centrinėje sklypo dalyje (plote, nepatekusiame į žvalgymų teritoriją), nuo šlaito nušliaužusiose žemėse aptikta 808 vienetai XVI pabaiga – XVII a. radinių (koklių, buitinės keramikos fragmentų, perdegęs čerpės fragmentas). Kai kurie fragmentai yra gamybinis brokas – perdegę arba suskilę. Kadangi radiniai aptikti koncentruotai vienoje vietoje, galima spėti, jog jie yra iš ūkinės duobės. Gamybinio broko buvo rasta ne kartą ir ankstesnių tyrinėjimų metu šiame sklype bei jo aplinkoje. Tai leidžia daryti išvadą, kad XVI–XVII a. tiriamos teritorijos aplinkoje buvo vystoma amatininkystė.

The field surveys in Trakai old town

In 2007 surveys were conducted in various parts of Trakai in laying utility lines and

during other earthwork. A trench, 50 m long, up to 80 cm wide, and 30–80 cm deep (a total area of 40 m^2), was dug in the segment between the buildings at Kęstučio St. 5–3. 2 fragments of stone paving were recorded in the cultural layer and dated on the basis of the discovered finds to the late 19th–20th century but isolated finds dating to the 17th–18th century from previously destroyed cultural layer horizons, were also encountered.

16th–18th-century cultural horizons with a mass of stones, which dates to the second half of 17th century and should be connected to the reinforcement of the shore of lake Galvė, was discovered in a 1.76 m^2 test pit at Karaimų St. 53.

An area of about 350 m^2 was surveyed in the SW part of Karaimų St. 60. A 1.2 m deep and up to 1.1 m wide pit, which contained several sherds of 17th-century household pottery, was recorded in the E part of the territory. Late 16th–17th century finds (sherds of stove tiles and household pottery and a fragment of an over-fired roof tile), some of which are production rejects, were discovered in the central part of the plot.

UKMERGĖ

Džiugas Brazaitis,
Gytis Piličiauskas

Tyrimai Utenos gatvėje

2007 m. UAB „Archeologiniai tyrimai“ vykdė archeologinius žvalgomuosius tyrimus Ukmergės senamiestyje, Utenos gatvėje, paviršinių nuotėkų valymo įrenginių išplėtimo vietoje dešiniajame Ukmergėlės upelio krante (1 pav.). 2000 m. šioje vietoje archeologinius žvalgymus vykdė A. Žalnierius. Buvo stebimi žemės kasimo darbai įrengiant lietaus kanalizaciją iki pat jos ištakų į Ukmergėlės upelį. Tyrimų autorius mini čia buvus 1,4–2,1 m storio tamsiai pilko juodžemio sluoksnį bei negausius XVII a. antros pusės – XIX a. radinius, kelias XV–XVI a. puodų šukes (žr. *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 182–185). Ukmergės piliakalnio papėdę 1998 m. kasinėjo archeologas J. Stankus, tačiau piliakalnio laikų kultūrinio sluoksnio aptikti nepavyko (*ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 112–114).

2007 m. būsimų valymo įrenginių vietoje buvo iškasta 2x4 m dydžio perkasa – ištirtas 8 m^2 plotas. Perkasos 1 paviršiuje beveik nebuvo velėnos – iš karto prasidėjo rudas užpiltinis XIX–XX a. sluoksnis A. Šio sluoksnio viršutinėje dalyje perkasos V gale 25–40 cm gylyje buvo pastebėtas XX a. pradžios akmenų grindinio fragmentas. 80–85 cm gylyje buvo pasiektas senesnis kultūrinis sluoksnis B – tamsiai pilkos spalvos humusinga žemė. Perkasos P dalyje maždaug 1 m gylyje buvo aptiktas maždaug 5 cm storio šviesus kalkių tarpsluoksnis, o PV kampe 1,45–1,5 m gylyje – juosvo žvyro intarpas. Šis sluoksnis B tęsėsi iki 1,6–1,7 m gylio, t. y. buvo net 80–85 cm storio. Radiniai iš įvairių šio sluoksnio horizontų pasirodė besą panašūs ir gali būti datuojami XVII a. Tai buvo išimtinai keramika: koklių fragmentai, ąsočiai, virimo puodai, dubenys, glazūruoti indai skysčiams laikyti. Visi puodai buvo žiesti. Vos keli indų fragmentai buvo puošti linijomis, bangelėmis ir banguotu rumbu kaklelyje. Taip pat aptikta galvijų, avių arba ožkų, kiaulių ir arklių kaulų. Kultūriniame sluoksnyje visai nebuvo jokių stiklo ir metalo dirbinių. Atrodo, kad sluoksnio B formavimosi metu šioje vietoje pastatų nebuvo. Gali būti, kad tamsiai pilka žeme su XVII a. virtu-